

Силабус курсу

Основи інклюзивної освіти

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	бакалавр
<i>Освітньо-професійна програма:</i>	«Логопедія. Спеціальна психологія»
<i>Дні занять:</i>	згідно розкладу середа 14.20 – 17.40 год.
<i>Консультації:</i>	очно в ауд.72., онлайн в системі дистанційного навчання
<i>Рік навчання:</i>	I
<i>Семестр:</i>	1
<i>Кількість кредитів:</i>	4
<i>Мова викладання:</i>	українська

Викладач курсу:	к. п. н, викладач кафедри педагогіки та менеджменту освіти, керівник інклюзивно-ресурсного центру ТНПУ ім. В. Гнатюка Удич Зоряна Ігорівна
Контактний телефон викладача:	+38 067 710 0675
E-mail викладача:	u-z@tnpu.edu.ua
Формат дисципліни:	нормативна
Обсяг дисципліни:	Кредити ЄКТС: 4 (120 год.)

Опис дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи інклюзивної освіти» є оволодіння студентами професійними компетентностями, які забезпечують ефективне виконання ними функціональних обов'язків у закладах освіти з інклюзивною формою навчання.

Зокрема, дана дисципліна забезпечує ознайомлення студентів із філософією, категоріальним апаратом та нормативно-правовою базою інклюзії, реалізацією інклюзивних принципів в освітній сфері, надання додаткових освітніх послуг; формує усвідомлене розуміння засад організації інклюзивної форми навчання та готовності працювати у нових умовах; сприяє формуванню навичок та досвіду роботи в команді психолого-педагогічного супроводу здобувача освітніх послуг та його сім'ї, укладання індивідуального плану розвитку, співпраці із суспільними та державними інституціями із забезпечення інклюзивності освітнього середовища; виробляє практичні уміння здійснювати аудит та адаптацію й модифікацію змісту, форм та методів навчання, предметно-просторового оточення; поглиблює уміння спілкування із людьми з різними комунікативними можливостями, а також здійснення науково-дослідної діяльності у сфері інклюзії, проведення аудиту закладу освіти на предмет відповідності принципам освіти та стратегування його подальшого інклюзивного розвитку.

Передбачається, що у процесі вивчення даної дисципліни у студента буде сформовано наступні компетентності:

- ✓ Здатність діяти соціально-відповідально та свідомо, використовувати досвід, здобутий у процесі практичної діяльності; знання нормативно-правових основ професійної діяльності та професійних обов'язків.
- ✓ Здатність працювати самостійно та у команді. Уміння організовувати власну діяльність та виконувати роботу у взаємодії з колегами, надавати допомогу, спрямовану на аналіз та подолання професійних труднощів, запобігання професійному вигоранню.
- ✓ Здатність організовувати освітній процес в інклюзивній групі; співпрацювати з фахівцями, які працюють з дитиною з особливими освітніми потребами; вести встановлену педагогічну документацію.
- ✓ Здатність моделювати зміст освіти, форми і методи навчальних занять у галузі інклюзивної освіти з урахуванням їх ролі у загальній програмі підготовки здобувачів вищої освіти та майбутній професійній діяльності; здатність удосконалювати власну педагогічну діяльність.
- ✓ Здатність організовувати та здійснювати навчальну, корекційну та виховну роботу з особами, які мають порушення психофізичного розвитку з урахуванням структури порушення, вікових та індивідуальних особливостей осіб, вимог освітніх стандартів, програм навчання та виховання.
- ✓ Здатність здійснювати психолого-педагогічний супровід дітей різних нозологій в інклюзивному середовищі закладу загальної середньої освіти та членів їх сімей.

Навчальний контент

№	Години лек./сем./ пр. роб.	Тема	Результати навчання	Завдання
Змістовий модуль 1. <i>Методологічні та законодавчо-нормативні засади інклюзивної освіти.</i>				
1.	1/2/2	Філософія інклюзії в освіті.	Знати складові філософії інклюзії та моделі інвалідності; надавати визначення основним термінам та поняттям інклюзії та інклюзивної освіти; обґрунтовувати принципи інклюзії; порівнювати спеціальну та інклюзивну освіту; визначати переваги та основні перешкоди і бар'єри у впровадженні інклюзивної освіти; знати; визначати особливості соціалізації особистості із особливими освітніми потребами; визначати обов'язкові складові філософії та культури закладу з інклюзивної формою навчання, обґрунтовувати складові моделі інклюзивної освіти; реалізовувати на практиці етикет взаємодії із людьми з різними комунікативними можливостями	Питання, презентації, робота у групах, практичні завдання, тести

2.	1/2/2	Механізми забезпечення інклюзивної освіти у міжнародному та національному законодавстві.	Орієнтуватися в історії міжнародної політики та законодавства щодо осіб з інвалідністю, недискримінаційного підходу; знати нормативно-правову базу української системи інклюзивної освіти, технологію використання Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків в освіті для визначення особливих освітніх потреб дитини; уміти визначати категорії осіб, які потребують адаптації та модифікації освітнього простору та середовища; характеризувати мережу закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами; визначати шляхи застосування зарубіжного досвіду інклюзивної освіти; особливості впровадження інклюзії у різні типи закладів освіти в Україні.	Питання, презентації, обговорення, практичні завдання, аналіз документів, тести
Змістовий модуль 2. <i>Організація освітнього процесу в умовах інклюзивної освіти.</i>				
3.	2/2/2	Командна робота фахівців інклюзивної освіти.	Визначати зміст поняття «інклюзивна компетентність»; знати зміст роботи, склад та функції команди психолого-педагогічного супроводу, інклюзивно-ресурсного центру, відмінності функцій асистента учителя, асистента дитини; уміти працювати в команді психолого-педагогічного супроводу, з представниками громади, іншими фахівцями.	Питання, презентації, робота у групах, обговорення, інтерактивні технології, дискусія
4.	2/2/2	Батьки як члени команди фахівців інклюзивного класу/групи: співпраця та обов'язки.	Знати обов'язки та права батьків отримувача освітніх послуг із особливими освітніми потребами, потенціал батьків у наданні якісних освітніх послуг; уміти налагоджувати ефективну взаємодію із батьками, визначати можливі бар'єри в ефективній співпраці батьків та закладу освіти; визначати різні типи сімейного виховання та ролі дитини із інвалідністю у власній родині, соціально-психологічні особливості сімей із дітьми з особливими потребами, основні типи сприйняття батьками порушень фізичного чи психічного розвитку дитини, уміти коригувати деструктивні стосунки батьків та дітей.	Питання, презентації, обговорення, робота у групах, практичні завдання, кейси, тести
5.	2/2/2	Курикулум навчального та корекційно-розвивального процесів. Додаткові освітні послуги в освітньому середовищі.	Знати визначення, складові та реалізацію курикулуму; визначати зміст індивідуального навчального плану та програми; вміти реалізовувати вимоги до укладання індивідуальної програми розвитку. Знати про зміст, умови та принципи та завдання психолого-педагогічних, корекційно-реабілітаційних послуг; визначати рівні та етапи надання додаткових освітніх послуг; уміти характеризувати різні види психолого-	Питання, презентації, обговорення, робота у групах, практичні завдання, тести

			педагогічних, корекційно-розвиткових занять (послуг).	
6.	2/1/2	Технології навчання в інклюзивному освітньому просторі	Знати умови ефективного інклюзивного освітнього середовища; групи технологій навчання в інклюзивному освітньому просторі, їх характеристики; уміти застосовувати методи, прийоми та різні види в навчальній діяльності відповідно до типу інтелекту, стилів навчання; знати суть диференційованого, кооперативного, когнітивного, проблемного, проєктного навчання; реалізовувати технології спільного викладання; застосовувати технології адаптації та модифікації едукативного процесу; знати загальні рекомендації розвитку різних сфер особистості відповідно до типу порушення психофізичного розвитку.	Питання, презентації, обговорення, робота у групах, кейси, практичні завдання, тести
7.	2/1/2	Технології оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти	Знати функції, об'єкти, методи, організаційні форми, принципи, прийоми оцінювання навчальних досягнень; уміти застосовувати формувальне, автентичне оцінювання; формувати портфоліо здобувача освіти та власне професійне портфоліо, здійснювати оцінювання соціальної компетентності дитини з особливими освітніми потребами.	Питання, презентації, робота у групах, практичні завдання, тести
<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 3.</p> <p style="text-align: center;"><i>Універсальний дизайн, самоаудит та стратегія інклюзивного розвитку закладу загальної середньої освіти.</i></p>				
8.	2/2/2	Універсальний дизайн середовища закладу освіти.	Знати компоненти універсального дизайну та історію його становлення; вимоги безпеки учнів із особливими освітніми потребами, особливості засобів технічного забезпечення мобільності отримувачів освітніх послуг; уміти реалізовувати принципи універсального дизайну; визначати особливості адаптації дітей із різними нозологіями в інклюзивному освітньому середовищі та облаштування просторово-фізичного середовища.	Питання, презентації, обговорення, робота у групах, інтерактивні технології, тести
9.	2/2/2	Самоаудит та стратегія розвитку закладу	Знати мету, завдання, напрями та засоби аудиту на предмет доступності; застосовувати технології аудиту закладу освіти; визначати цілі та етапи адаптації та модифікації едукативного середовища закладу освіти; уміти застосовувати «лінзу інвалідності», «індекс інклюзії»; знати джерела фінансування адаптації просторового та прибудинкового середовища закладу освіти; визначати напрями та зміст укладання стратегії розвитку закладу освіти, застосовувати різні технології аналізу стану розвитку та постановки цілей впровадження інклюзії у закладі освіти.	Питання, презентації, робота у групах, інтерактивні технології, практичні завдання, ІНДЗ

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства (вільного демократичного) та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 3.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
ЗК 4.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 8.	Здатність працювати в команді.
ЗК 9.	Здатність до міжособистісної взаємодії.
ФК 1.	Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.
ФК 2.	Здатність до аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду становлення і розвитку спеціальної та інклюзивної освіти.
ФК 6.	Здатність працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю в різних типах закладів.
ФК 10.	Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами

Джерельна база

Основна

1. Асистент вчителя у закладі загальної середньої освіти з інклюзивною формою навчання: навчально-методичний посібник / Уклад.: Колупаєва А.А. та ін. Х.: Вид-во «Ранок», 2019. 216 с
2. Інклюзивна освіта від А до Я: poradnik для педагогів і батьків / Укл.Н. В. Заєркова, А. О. Трейтак. К., 2016. 68 с
3. Інклюзивна освіта. Сайт Міністерства освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
4. Колупаєва А., Таранченко О. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі. К.: Літера ЛЕД, 2019. 112 с.
5. Колупаєва А., Таранченко О. Навчання дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі: навчально-методичний посібник. Х.: Вид-во «Ранок», 2019. 304 с.
6. Миронова С.П. Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський, 2016. 164 с.
7. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник / за заг. ред. Колупаєвої А.А. К.: «А.С.К.», 2012. 308 с.
8. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М. А. Порошенко та ін. К.: 2018. 252 с.
9. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
10. Теорія і практика інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / упоряд. К. М. Бондар. 2-ге вид., доп. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с.

-
11. Удич З.І. Основи інклюзивної освіти: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: КІЦ «ПРІНТ-ОФІС», 2015. 378 с.
 12. Удич З.І. Основи інклюзивної освіти: Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни. Тернопіль: КІЦ «ПРІНТ-ОФІС», 2015. 143с.
 13. Удич З.І. Інклюзивна освіта : практикум для студентів педагогічних спеціальностей. Тернопіль : КІЦ «ПРІНТ-ОФІС». 2016. 141 с.
 14. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник. Львів: Український католицький університет, 2015. 360 с.
 15. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ – 2000», 2020. 264 с.

Додаткова

1. Данілавичюте Е.А., Литовченко С.В. Стратегії викладання в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 360 с.
2. Єфімова С.М., Корольок С.В. Лідерство та інклюзивна освіта: навчальний курс та методичний посібник. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. 164 с.
3. Індекс інклюзії: розвиток навчання та участі в життєдіяльності шкіл: посіб./ [Тоні Бут]; пер. з англ. К.: ТОВ Видавничий дім «Плеяди», 2015. 190 с.
4. Індекс інклюзії: дошкільний навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол.упорядників: Патрикеева О. О., Дятленко Н. М., Софій Н. З., Найда Ю. М. Під заг. ред. Шинкаренко В. І. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»», 2013. 100 с.
5. Індекс інклюзії: загальноосвітній навчальний заклад: Навчально-методичний посібник / Кол.упорядників: Патрикеева О. О., Софій Н. З., Лупенко І. В., Василяшко І. П. Під заг. ред. Шинкаренко В. І., К.: ТОВ «Видавничий дім: Плеяди», 2013. 96 с.
6. Інвалідність та суспільство:навчально-методичний посібник / За заг. редакцією Байди Л.Ю., Красюкової-Еннс О.В. К., 2012. 216 с.
7. Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / За заг. ред. Л.І. Даніленко. К.. 2007. 128 с.
8. Колупаєва А. А., Єфімова С.М. Навчальний курс «Вступ до інклюзивної освіти». К.: Науковий світ, 2010. 20 с.
9. Колупаєва А.А., Данілавичюте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі: навчально-методичний посібник. К.: Видавнича група «А.С.К.», 2012. 192 с.
10. Колупаєва А., Таранченко О. Інклюзивна практика. Технології навчання. К. : Літера ЛЕД, 2019. 160 с.
11. Особливі діти в умовах загальноосвітньої школи (досвід закладів освіти Дніпровського району м. Києва). Практично-методичний посібник / Упорядник Сидоренко Н.А. К.: РНМЦ Дніпровського району, 2015. 64 с.
12. Організація інклюзивного навчання в закладах загальної середньої школи: методичний посібник / Упорядник: Н. Приймак. Тернопіль: Мандрівець, 2019. 17 с.
13. Підтримай себе – підтримай дитину: путівник для батьків дітей з особливими потребами / Методичні матеріали / Авторський колектив проекту «Інклюзивна освіта: крок за кроком». К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 34 с.
14. Психологічний супровід інклюзивної освіти : метод. рек. / автор. кол. за заг. ред. А. Г. Обухівська. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 92 с.
15. Спільне викладання в інклюзивному класі: метод. матеріали / Укладач: Софій Н., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 70 с.
16. Створення індивідуальної програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами: методичний посібник / Під заг. ред. Софій Н. З., К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2015. 66 с.
17. Школа для кожного: посібник / Упорядник: Байда Л. Ю. К., 2015. 60 с.

Політика організації вивчення навчальної дисципліни

- ✓ *Формат дисципліни:* викладання курсу відбувається із поєднанням традиційного (офлайн), он-лайн навчання та самостійного навчання (Blended Learning).
- ✓ *Навчальний контент:* зміст навчального курсу презентовано у навчально-методичному комплексі, у якому представлені: робоча програма, тематика та зміст семінарських й практичних занять, джерельна база із доступом до електронних примірників, презентаційний матеріал, вимоги та завдання індивідуального навчально-дослідного завдання, підсумкової роботи; уся інформація щодо курсу доступна на основній платформі дистанційного навчання Moodle, у якій також надана студентам можливість здачі виконаних завдань.
- ✓ *Основні форми навчання:* лекційні, семінарські та практичні заняття, самостійна робота.
- ✓ *Методи навчання:* словесні, наочні практичні; індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні; пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові та дослідницькі.
- ✓ *Практична робота:* передбачає виконання різноманітних завдань практичного характеру із фіксацією їх результату у практикумі.
- ✓ *Науково-методичний супровід:* здійснюється у формі консультацій з метою надання викладачем курсу індивідуальної та групової допомоги студентам у подоланні труднощів у засвоєнні навчального матеріалу.

Політика оцінювання

- ✓ Викладання навчальної дисципліни та оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюються на засадах академічної доброчесності. Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату й допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Використання будь-яких джерел інформації, девайсів та гаджетів під час тестування заборонене.
- ✓ Відвідування занять є обов'язковими для здобувачів освітніх послуг. Вибіркова участь допускається за погодження із викладачем навчального курсу у разі вагомих підстав та оформлення індивідуального навчального плану.
- ✓ Надані для оцінювання виконані завдання із порушенням термінів без поважних причин (підтверджуються відповідним документом), оцінюються на нижчу оцінку, на 20% від максимальної оцінки. Перескладання модулів відбувається із завіреного дозволу деканату. Повторне виконання оцінених завдань не передбачено.
- ✓ У процесі вивчення навчальної дисципліни здійснюється поточний контроль успішності (під час семінарських та практичних занять, виконання індивідуально-практичного завдання) та підсумковий контроль (розв'язання тестових завдань та ситуаційних задач).
- ✓ Оцінювання навчальних досягнень студентів з даної навчальної дисципліни здійснюється за допомогою різноманітних форм та методів роботи, а також застосовуються:
 - *принципи оцінювання:* дієвості, об'єктивності, єдності вимог, систематичності, індивідуальності;
 - *загальні критерії оцінювання знань:* якість, гнучкість, систематичність, міцність,

повнота, глибина, усвідомленість, оперативність

- *дотримання правил та вимог*: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Розподіл балів

Загальна кількість балів, яку студент/ка може здобути під час вивчення навчальної дисципліни – 100 балів.

Розрахунок кінцевого балу за курс:

<i>Види оцінювання</i>	<i>% від остаточної оцінки</i>
ЗМ I (теми 1-2)	20
ЗМ II (теми 3-7)	25
ЗМ III (теми 8-10)	25
Практикум	10
ІНДЗ	10
Підсумковий іспит	10

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Розподіл балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка	Тлумачення	Оцінка за національною шкалою	
				для екзамену	для заліку
90 -100	A	Відмінно	відмінне оволодіння дисципліною, допускається мінімальна кількість помилок	Відмінно	Зараховано
85-89	B	Дуже добре	вище середнього рівня з кількома помилками	Добре	
75-84	C	Добре	загалом результат позитивний, однак має деякі недоліки, незначні помилок		
65-74	D	Задовільно	результат містить значну кількість недоліків	Задовільно	
60-64	E	Достатньо	результат задовольняє мінімальні критерії		
35-59	Fx	Незадовільно	необхідно повторно перескласти навчальну дисципліну	Незадовільно	Зараховано
0-34	F		необхідний обов'язковий повторний курс		